

การจัดการดินหลังน้ำท่วม โดยใช้หญ้าแฝก

ฟื้นฟูดิน ลดการชะล้างพังทลาย สร้างความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

หญ้าแฝก
พืชแห่งการฟื้นฟูดินและน้ำ

1 น้ำท่วมส่งผลกระทบต่อดินอย่างไร ?

หน้าดินถูกชะล้าง
และสูญเสียธาตุอาหาร

ตะกอนดินทับถม
ทำให้ดินแน่นทึบ

ดินระบายน้ำและอากาศ
ได้ไม่ดี

โครงสร้างดินและ
ความอุดมสมบูรณ์เปลี่ยนแปลง

2 สำรวจและประเมินสภาพดินหลังน้ำลด

ตรวจสอบความเสียหาย
ของหน้าดิน

สังเกตตะกอนทราย โคลน
และเศษวัสดุที่ตกค้าง

ตรวจสอบการระบายน้ำและ
สภาพความแน่นทึบของดิน

ประเมินพื้นที่ลาดชัน ร่องน้ำ
และจุดเสี่ยงต่อการพังทลาย

หากสงสัยว่ามีสารปนเปื้อน ควรตรวจวิเคราะห์
ก่อนนำพื้นที่กลับมาเพาะปลูก

3 ฟื้นฟูดินเบื้องต้นให้พร้อมเพาะปลูก

ระบายน้ำส่วนเกินออกจากพื้นที่

รอให้ดินมีความชื้นเหมาะสม
ก่อนเข้าไถพรวน

เติมอินทรีย์วัตถุด้วยปุ๋ยหมัก
หรือปุ๋ยคอก

ใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ
และธาตุอาหาร

ปรับปรุงดินตามผลวิเคราะห์
และชนิดพืช

แนวทางการฟื้นฟูดินหลังน้ำลด
ตามคำแนะนำของกรมพัฒนาที่ดิน

4 ใช้หญ้าแฝกฟื้นฟูดินและอนุรักษ์ดิน

- ✓ ปลูกเป็นแนวขวางความลาดชัน เพื่อลดความเร็วของน้ำไหลบ่า
- ✓ ปลูกตามแนวระดับ เพื่อช่วยดักตะกอนดิน
- ✓ ปลูกบริเวณพื้นที่หรือแนวเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลาย
- ✓ ระบบรากช่วยยึดเกาะดิน ลดการสูญเสียหน้าดิน
- ✓ ช่วยส่งเสริมการซึมซับน้ำลงดิน และรักษาความชื้นในดิน

ตัวอย่างรูปแบบการปลูกหญ้าแฝก

พื้นที่ลาดชัน

ปลูกเป็นแนวตามระดับ
ขวางความลาดชัน

ริมตลิ่งและลำธาร

ปลูกเป็นแนวเพื่อช่วย
ยึดดินริมตลิ่ง

ขอบแปลงเกษตร

ปลูกในแนวเสี่ยงต่อ
การชะล้างพังทลาย

กำหนดตำแหน่งและระยะปลูกควรปรับให้เหมาะสมกับความลาดชัน
ลักษณะดิน และทิศทางของน้ำในแต่ละพื้นที่

5 การใช้หญ้าแฝกปรับปรุงดินในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย

- ✓ **การปลูกเพิ่มความร่วนซุย ธาตุอาหารและจุลินทรีย์ในดิน**
ปลูกหญ้าแฝกเต็มพื้นที่ ระยะ: 50 x 50 ซม. เมื่ออายุ 4-6 เดือน ขุดออกเพื่อนำหน่อไปขยายพันธุ์ และสามารถปลูกพืชหลักหรือไม้ยืนต้นต่อได้
ผลที่ต้องการ: ฟื้นฟูดินและเพิ่มความเหมาะสมของพื้นที่สำหรับปลูกพืช
- ✓ **การปลูกเพื่อควบคุมความชื้นและลดปริมาณน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่ม**
ปลูกหญ้าแฝก เต็มพื้นที่เหมือนการทำนาข้าว ใช้ระยะ: 50 x 50 ซม.
ผลที่ต้องการ: ควบคุมความชื้นและลดปริมาณน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่ม
- ✓ **การปลูกเพื่อควบคุมความชื้นแบบวงกลมล้อมต้นไม้เพื่อระบายน้ำ**
ปลูกหญ้าแฝกปลูกเป็นวงกลมแถวคู่ล้อมรอบต้นไม้ห่างจากโคนต้น 30 ซม.
ผลที่ต้องการ: ช่วยลดระดับน้ำใต้ดิน และป้องกันโรคยางไหลในมังคุดได้
- ✓ **การปลูกเพื่อเพิ่มความชื้นแบบครึ่งวงกลมล้อมต้นไม้**
ปลูกหญ้าแฝกแถวโดยล้อมรอบต้นไม้เป็นรูปครึ่งวงกลมหันด้านครึ่งวงกลมรับน้ำจากที่สูง
ปลูกห่างจากโคนต้น 30 ซม.
ผลที่ต้องการ: ช่วยรับและชะลอน้ำจากพื้นที่สูง เพิ่มโอกาสให้ความชื้นสะสมบริเวณโคนต้น

หญ้าแฝกช่วยจัดการดินหลังน้ำท่วมได้อย่างไร ?

ยึดหน้าดิน

รากช่วยยึดเกาะดิน
ลดการชะล้างพังทลาย

ชะลอน้ำไหลบ่า

แนวหญ้าแฝกช่วย
ลดความเร็วของน้ำ

ดักตะกอนดิน

ช่วยลดการพัดพา
ตะกอนออกจากพื้นที่

ส่งเสริมการซึมซับน้ำ

ช่วยให้ น้ำซึมลงดินและ
รักษาความชื้นในดิน

“ฟื้นฟูดินและปรับปรุงโครงสร้างดิน พร้อมช่วยจัดการ
ความชื้นและการระบายน้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่”

ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่ กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน สายด่วน 1760

ฉบับปรับปรุง ตุลาคม 2569

อ่านข้อมูลเพิ่ม
ได้ที่